

Skanseklædning færdig - de to midsterse planker klades spejlet

Åben læseport

Klys

Lønningsplanken

Staf i nederste randplanke

Lønning og skanseklædning

Skanseklædningen kaldes det opstående rækværk rundt om skibsdækket. På toppen af skanseklædningen sidder lønningen, som er en bred vandret liggende planke. En skanse er en beskyttelsesvold af jord, hvor soldater kan søge ly for beskydning, og denne funktion blev overført til orlogsskibene, hvor skansen er opbygningen på agterskibet over øverste batteridæk. Under skansen kan kaptajnens kahyt befinde sig og oven på skansen stod skibets geværskytter og kunne herfra skyde ned på fjendens hoveddæk.

Orlogsskibene pyntede skansen ved at ophænge "Skanseklæder", baner af stof, rundt om toppen af skansen og hver nation havde sine egne farver. Danske og engelske var røde, franske og svensk var blå. Længere fremme på øverste batteridæk var skanseklædningen lavet af træ og blev kronet på toppen med finkenettet, et tovværksnet, hvor sammenrullede køjer blev placeret og dermed også gav beskyttelse for datidens musketkugler.

På fragtskibene havde skanseklædningen ikke denne funktion, men skulle bare fungere som rækværk og hindre at gods og mandskab faldt overbord. Tykkelsen af skanseklædninger var ikke ret stor og tømmeret var lavet af det billigere fyrretræ, idet hårdt vejr, hvor bølger slog ind over skibet, ofte brækkede stykker af skanseklædningen af. Dette skete også for små skibe i indenrigsfarten.

Oparbejde. Et andet ord for at forme et emne af træ eller andet materiale.

Linje op. Fra engelsk "to line up", at opstille punkter/genstande i linje nøjagtigt efter hinanden.

Bjælkebugten. Er den kurve som dæksbjælken danner opad og som bevirker, at vandet kan løbe af dækket ud til siderne af skibet. Hvis skibet er beregnet til at sejle med meget og tung dækslast, er bjælkebugten kraftig for bedre at modstå vægten.

Trækstok. En træstok er en let bøjelig træliste uden knaster, som anvendes til at lave harmoniske kurvede streger, når et stykke tømmer skal udskæres med en kurve.

Klys. Er et forstærket hul igennem skibets skanseklædning eller skrogside. Hullet

Filmen har en varighed på 11:30 minutter og ligger i 4K resolution 3840x2160 pixel. Filmen om wiresplejsning og master kan ses på [maritimehåndværksfilm.dk](http://maritimehaendvaerksfilm.dk) og på [YouTube](https://www.youtube.com/).

PRODUCERET AF Chroma Film ApS: chroma.dk

Projektet er udviklet i samarbejde med Søfart og Maritime Håndværk under Nationalmuseet. Se [Facebook](https://www.facebook.com/).

forstærkes indvendigt, for at undgå at fortøjninger eller ankerkæder skærer sig ned i træet. I ældre tid var klys til tovværk forstærket af bly og klys til kæde var forret med jern, men efter omkring 1850 da metalstøbningsindustrien blev fornyet anvendtes nu støbejernsklys til alle formål.

Lænseporte i skibets skanseklædning har til formål at lette vandets afledning fra dækket i tilfælde af, at store bølger vælter ind over skibet. En liter vand vejer et kilo, hvorfor en stor bølge på flere tusind liter vand vil veje adskillige tons. En sådan vægt kan fastholde et skib i en bølgedal og resultere i en bordfyldning med forlis til følge. Ligeledes er store mængder vand på dækket en trussel mod mandskab, der kan skylles overbord og forskelligt opstående som kabys, dækshuse, fastsurrede både m.m. der kan knuses af vandet. Derfor kan lænseporte med deres store fladeareal hurtigt bortskaffe vandmængden. Portene er hængslede, således, at de under normale forhold fungerer som resten af skanseklædningen og ikke bryder skibets smukke linjer. Ordet lemmegat bruges også om læseport.

En brodsø vælter ind over skibet og bordfylder det faretruende.
Foto: M/S Museet for Søfart.

PRIMÆRE KILDER TIL FILM OG FAKTAARK

jmarcussen.dk/maritim/ordbog/index.php

ts-skib.dk

ring-andersen.dk

skibsbevaringsfonden.dk

asiaq.dk/splejsning.htm

pernielsen.eu/mineskibe/jolleskole/praktisk/praktiskoemandskab.htm

Samt: "Haandbog i Praktisk Sømandsskab" af Jens Kusk Jensen

FILMEN ER PRODUCERET MED ØKONOMISK STØTTE FRA

A.P. Møller Fonden, Lauritzen Fonden, D/S Orient's Fond,
Codan Fonden samt af Børne- og Undervisningsministeriet.